

Anmeldelser

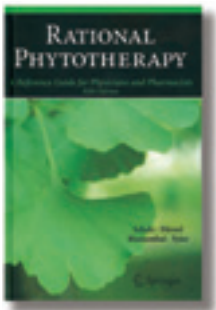
Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Plantemedisin

Volker Schulz, Rudolf Hänsel, Mark Blumenthal, Varro Tyler

Rational phytotherapy

A reference guide for physicians and pharmacists. 5. utg. 417 s, tab, ill. New York, NY: Springer-Verlag, 2004. Pris USD 50 ISBN 3-540-40832-0

Boken foreligger i fire tidligere utgaver på tysk, og dette er den andre utgaven som er oversatt til engelsk. Professorene Schultz og Hänsel har plantemedisin (fytoterapi) som spesialfelt, deres amerikanske med-

forfattere er nylig avdøde Varro Tyler og Mark Blumenthal, leder for American Botanical Council.

I begynnelsen er det en innføring i klinisk fytoterapi, med beskrivelse av ekstraksjon, identifisering av innholdsstoffer og standardisering. Vi får også vite hvordan en klassisk urtete komponeres, med virkestoffer, hjelpestoffer, korrigenes og så videre. Forskjellen mellom fytoterapi og bruk av legemidler beskrives også, og sikkerheten ved bruk og også kostnader drøftes. Forfatterne beskriver tyske myndigheters arbeid gjennom den såkalte Commission E – man har klassifisert urter og utgitt monografier der hver urt er beskrevet i detalj. Salget av urtebaserte medikamenter i Tyskland har vist tydelig nedgang i flere år på rad, en ny opplysning for undertegnede.

Etter innledningen følger åtte kapitler der fytoterapi ved bl.a. hjerte- og karsykdommer, luftveislidelser og hudsykdommer beskrives. Stilen er grundig, drøftende og vitenskapelig. Forfatterne har lagt liten vekt på botanikk, men drøfter desto grundigere virkningsmekanismer og klinisk relevans. Det er bilder av de mest omtalte urtene og mange tabeller, med bl.a. oversikt over kliniske studier. Enkelte standardiserte produkter omtales også, særlig i forbindelse med slike studier. Noen kapitler inneholder teoppskrifter som alternativ til standardpreparatene. Hvert kapittel avsluttes med en fyldig litteraturliste. Bakerst i boken er det en liste over de 100 mest solgte planteproduktene i Tyskland og en stikkordliste.

Som det fremgår av tittelen er boken først og fremst skrevet for leger og farmasøytter med spesiell interesse for fytoterapi. Klinisk fytoterapi er lavt prioritert ved våre universiteter, i motsetning til i Tyskland. Boken anbefales til alle som vil bli oppdatert på forskningen omkring bruk av plantebaserte stoffer.

Stig Bruset

Lierskogen legekontor

Østrogen og sinte kvinner

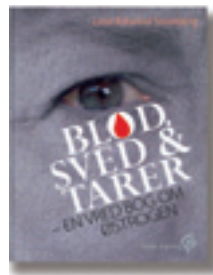
Lena Katarina Swanberg

Blod, sved & tårer – en vred bog om østrogen

254 s. København: Gads Forlag, 2004.

Pris DKK 199

IBSN 87-12-04152-1

Jeg har faktisk overveid om denne boken er verdt en anmeldelse, og jeg er stadig i tvil. Den er skrevet av en kjent svensk journalist og forfatter og deretter oversatt til dansk. Forordet er skrevet av en i Danmark

kjent radiodoktor, Carsten Vagn-Hansen, som er kjent (berømt) for sine dels meget kritiske holdninger til tradisjonell medisin.

Swanbergs bok er ment for alle dem som er interessert i hormonbehandling, effekter og bivirkninger. Den er skrevet i et lettfattelig språk og krever ikke medisinsk bakgrunn.

Forfatteren har samlet på utsagn, sitater og forskningsresultater helt fra 1950–60-årene og satt materialet sammen til en bok. Hun skriver i innledningen at dette er en sint bok om østrogen (det skal være visst!!!) og eksperimentering med friske kvinnekropper midt i livet. Det er i seg selv beundringsverdig og ikke minst på sin plass at noen setter spørsmålstegn ved en praksis som sier «østrogen til alle». Men når kritikken blir så ensartet som i dette tilfellet, mener jeg at forfatteren mister sin seriøsitet og legitimitet. For hva er vitsen med å lese side opp og side ned om legers ensidige syn på kvinner i overgangsalderen, nemlig «kvindelighedens død i kvinden»?

Hvert kapittel innledes med et lite

resymé om hva det handler om og avsluttes med en kasuistikk, som uten unntak omhandler kvinner som nærmest er blitt lurt til å ta østrogen og som senere har innsett hvor uvelkomment dette var for dem og deres kropp og derfor sluttet og ble seg selv igjen. Kasuistikkene er påfallende like. «Det er banket ind i os, at det er indlysende at begynde med østrogen...»

Det er noe religiøst fanatisk over forfatterens holdninger, f.eks.: «Det er mange raske, midaldrende kvinder, som synes, at de har det godt med østrogenbehandlingen. Fred være med dem.»

Boken oser av fordommer overfor leger, som gjerne nevnes med navn. Det er kjente og ukjente nålevende og døde gynekologer, som alle uten unntak har ett syn på kvinner i overgangsalderen: At deres tid på jorden er over når de blir 50, og hvis de skal ha bare en liten mulighet for å få et noenlunde liv, må de bruke østrogen.

Forfatteren vil ha det til at kvinner lenge har forstått hvor farlig og unaturlig substitusjonsbehandling (Hormone Replacement Therapy, HRT) er, mens forskere og gynekologer ikke har forstått dette. Når nyere forskning viser at slik behandling allikevel ikke er uten bivirkninger og det manes til forsiktighet ved bruk, vil forfatteren ha det til at legen fraskriver seg sitt ansvar og legger det over på kvinnen selv.

Det som kanskje slår meg mest, er at hun refererer til et legesyn som var fremtredende i 1950- og 60-årene og i mindre grad setter søkelys på dagens problemer. De gangene hun gjør det, ironiserer hun: Se her – jeg (og mine medsøstre) har jo hele tiden visst hvor farlig og unaturlig substitusjonsbehandling (og p-piller) er.

Det at kvinner har og ønsker å slippe hetetokter, er ifølge forfatteren bare et uttrykk for ønsket om kontroll, idet nåtidsmenneske har et sterkt behov for kontroll over tilværelsen.

Det er absolutt på sin plass at noen stiller kritiske spørsmål ved hormonbehandling av friske kvinner, men når det blir gjort så ensidig som i denne boken, mister forfatterens sin troverdighet og ikke minst sin seriøsitet. Hvis man ønsker en bok som kan stille kritiske spørsmål til dagen praksis, så kan *Blod, sved & tårer* ikke anbefales. Jeg har lest den og skrevet en anmeldelse – og konklusjonen er at den ikke er verdt å lese.

Inger Øverlie

Sosial- og helsedirektoratet